

Маслянна Тамара Василіївна

здобувачка вищої освіти

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Олійников Георгій Вікторович

кандидат медичних наук

доцент кафедри психології

Дніпровського гуманітарного університету

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПСИХОФІЗИЧНОЇ СТРУКТУРИ НЕМОТИВОВАНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ, ПРОБЛЕМИ, ЇХ ОЦІНКА І ПРИНЦИПИ ІНТЕГРОВАНОЇ ДОПОМОГИ

Постановка проблеми: Дослідження наслідків поведінки у підлітків мають закономірності немотивованої поведінки, представляючи інтерес у сучасних психологів. Психологічний аналіз більшості випадків досить цікавий колу спеціалістів і неспеціалістів. Питання виховання гармонійно розвинутих підлітків XXI століття у незалежній Україні вимагає замислитися фахівців психологів. Потяги до фізичної жорстокості, цинічності, відсутності емпатії потребують обговорення існуючої проблеми фахівців різного рівня.

Мета роботи: Визначення об'єктивно-психологічних особливостей психогенних розладів індивідуальності з вихованням наслідків немотивованої поведінки підлітків.

Предмет дослідження: Визначення стану і рівня провини за немотивовану поведінку, відчуття відчаю, сорому і емпатії.

Об'єкт дослідження: Соціально-психологічний процес соціалізації, змін поведінки підлітків, після проявів немотивованої поведінки.

Концептуальна гіпотеза: Вплив динаміки психологічно-мотиваційної спрямованості допомоги психологів підліткам на формування підстав для оцінки достовірності терапії і факторів формування адаптації щодо неприпустимості протиправних дій у суспільстві.

Наукова новизна: Виділення засобів впливу, психологічного переконання на підлітків, які маючи девіантну поведінку і деривацію, покращать основні індивідуально-психологічні характеристики немотивованої поведінки.

Практична значущість роботи: Отримані результати дослідження можуть мати теоретичну і практичну значущість у роботі психологів з підлітками, розуміти психологічні відхилення поведінки, мають схильність до немотивованих протиправних дій. Спрямованість психологічного впливу фахівців допоможе підліткам, визнавши шлях особистості, як сукупність

життєвих процесів, усвідомлювати прийняття виховної інформації чи зразків поведінки.

Завдання:

1. Аналіз теоретичних досліджень фахівців щодо надання психологічної допомоги школярам з девіантною поведінкою і дериваціями.
2. Підібрати коректне методологічне та методичне забезпечення психологічних методик впливу до підлітків з немотивованою поведінкою.
3. Дослідити рівень психологічних змін, депривації, конфліктів між особистих відносин, загальної поведінки у динаміці у підлітків з немотивованою поведінкою у суспільстві.
4. Розробити корекційну психологічну програму впливу на підлітків з немотивованою поведінкою.

Методи дослідження: Теоретичні, емпіричні, модифікація поведінки, бесіди, дослідження усвідомлення.

Психологічні методики: бесіда, нагляд, визначення усвідомлення, психокорекційні вправи, само актуалізація, психологічний вплив.

Аналіз наукової літератури: Немотивована поведінка підлітків, як проблема належить до найбільш суперечливих і складних для визначення у сучасній психології. На питання щодо подібного явища психологи відповідають по різному. Тому дана проблема являється актуальною, особливо в сучасній, незалежній Україні з внутрішніми і зовнішніми проблемами[1]. Сучасні підлітки чоловічої і жіночої статі знаходяться під впливом різних чинників, що по різному впливає на стан психіки. Кожний підліток спілкується з різними соціальними групами, в яких виконує певні соціальні ролі. При цьому кожна соціальна роль вимагає виконання певних прав і обов'язків. Так, відхилення у бік немотивованої поведінки характеризувалися загальними проявами ювенальної психології з загально девіантними вчинками[2]. Справа в тому, що формальна і неформальна соціальні групи є носіями тих чи інших соціальних цінностей, у тому числі негативних норм поведінки, джерелом примусового впливу, з забезпеченням відповідальності на норми поведінки. Тобто у сімейних відносинах, навчальному, трудовому, спортивному іншому колективі, дворовій компанії чи іншій неформальній групі людей спрацьовує соціально- психологічний механізм впливу на задоволення базових потреб, правосвідомість підлітка, дієздатність і гнучкість його адаптації[3]. Отже, розглядаючи співвідношення конформності і дотримання норм права виділяються наступні ситуації. Особистість, тобто підліток, схвалює правові норми, чи не схвалює[4]. Отже, сукупність потенціалу набутих навичок, якостей, властивостей, психічних розладів, мотивації поведінки мають особливе значення. Проблема свідомості включає психологічні норми у виді мети, оцінки своїх дій, можливістю керувати своєю поведінкою тощо. Від соціального чи психологічного прийняття норм поведінки буде залежати потенціал підлітка, у тому числі фрустрація, пригнічення чи деформованість. В таких випадках

він буде схильними до протиправної поведінки. В випадках коли соціалізація дитини психологічна готовність, не буде відповідати очікуванням батьків, однолітків, учителів у підлітка відбувається деформація цінностей орієнтацій[5]. В процесі розвитку особистості підлітка виділяються наступні компоненти: формування потреб, цінностей, нормативна база, сім'я, освіта, виховання, задоволення потреб, громадські установи, реалізація соціальних функцій, соціалізація. Дисфункції, дестабілізація цінностей, дезорганізація соціальних спільнот, впливаючи на психіку підлітка, викликаючи низку негативних процесів, мотивують дестабілізацію, штовхають на протиправну поведінку[6].

Аналіз отриманих даних: Дослідження проводилося в ЗОШ, де навчалися діти різного віку у кількості 600 підлітків. Різний вік, ступінь виховання, розвитку, підлітків, психологічно довели, що наслідками відставання і затримці у психічному розвитку, соціальною належністю, правовою інфантильністю були не усвідомленість характеру дій. Найбільш характерними визначалися емоційні зриви, тому числі з невмотивованістю поведінки у шкільному оточенні. В приведеному дослідженні розглядалася складна взаємодія психологічних, соціальних і економічних факторів скоєння протиправних дій школярами різного віку. В розвитку дитини шкільного віку, її соціалізації, як процесу адаптації, фактори сприйняття дійсності, шкільного навчання, спілкування з школярами різного віку формуються моральні якості. Різноманітні відхилення, розділення на домінуючих і пригнічених, діючи на незрілу психіку підлітка-школяра діяли не ізольовано, а у сукупності з іншими факторами, викривляючи соціалізацію у виді проявів ювенальної психопатії. Основними проявами були у різному ступеню і у різних школярів однакові відхилення. Соціальна позиція психологів, їх дослідження виявили психічні відхилення у виді нескінченної балаканини, повехневості, егоцентричності, претенціозності, схильності до маніпулювання, імпульсивності, безвідповідальності, асоціальних установок, агресивно-насильницьких тенденцій. Ступінь впливу соціальної ситуації на індивідуальне сприйняття дійсності, поведінки, складаючись з виховання у сім'ї і школі, сприйняття стороннього досвіду, спілкування з бувшими засудженими, викривляли виникнення і формування різновидів протиправності дій. Даний складний комплекс викривлення поведінки у соціумі, специфічні особливості школяра, змінену психіку, формували і закріплювали основи протиправної поведінки. Причини немотивованої, злочинної поведінки нами розглядалися в комплексі, враховуючи біологічні фактори підлітка, його індивідуально-психологічні особливості, соціально надбані при навчанні у школі і обставини, в яких здійснювалося формування і реалізація життєдіяльності. На цьому підґрунті особистісні психологічні дефекти формували наслідки і протиправність поведінки. Отримані дефекти соціалізації формують психологічну деградацію у школяра з небажанням виконувати соціальні функції. Ситуативні обставини, причинність, спонукали на емоційні зриви, протиправність, злочинність дій. Психологічно

подібна поведінка проявлялася немотивованою пильністю, вибуховими істеричними реакціями з агресією, а також приступами люті, конфліктності в між особистих стосунках. Подібна психологічна розпущеність, з інфантильністю формували антисоціальні установки і у інших підлітків, активізуючи діапазон злочинної у тому числі з кримінальними нахилами. Характер і прояви протиправної діяльності у школі характеризувалися викривленими мотивами щодо навчання взагалі, насильством, жорстокістю, агресивною поведінкою як у шкільному класі так і на подвіррі. Загальна кількість таких школярів не перевищувала 10% загальної кількості. Прояви протиправної поведінки, емоційно-вольові регуляційні особливості негативно діяли і на дівчат. Нами були виявлені окремі випадки фемінізації, які проявлялися у виді булінга. Частіше всього це стосувалося дівчат, які себе бачили домінуючими і вимагали підкорення. Наші дослідження розглядали дані психічні відхилення у хлопців і дівчат як агресію, ауто агресію, агресивно-захистний інстинкт, який використовувався як самозбереження. Психологічні методики у виді бесід, утому числі з близькими, нагляд, психологічний вплив, визначення усвідомлення, психокорекційні вправи, напрям на само актуалізацію, будування психодинамічної моделі на подальше життя, фокусування реалістичності показали слідувачі результати. Психотерапевтична корекція протиправної поведінки школярів надала змогу визначити симптоматичне покращення психічного стану, можливості в покращенні між особистих відносин між школярами різної статі і віку. Під дією психотерапії знизилися почуття тривожності, острахів, інфантилізму, астено-іпохондричних реакцій, параноїдальних проявів щодо своєї неієздатності і неспроможності існувати і навчатися у шкільному колективі.

Висновки: Особливу актуальність проблеми перед психологами і вчителями набуло питання немотивованої поведінки підлітків при навчанні в ЗОШ. Шлях всебічного і гармонійного розвитку підлітка-школяра, особливості розвитку, навчання, наслідків матеріальної і духовної діяльності, в сучасній Україні і реформування освітніх послуг, потребують докорінних змін. Ці завдання потребують мобілізації потенціалу як вчителів так і школярів. Тому не вивчивши і не дослідивши всіх особливостей, у школярів різних класів, рівнів психіки, між особистих відносин, інтересу до навчання, неможливо зрозуміти природу особистості школяра, його поведінку, діяльність, процес соціалізації, розвитку, формування тощо. Робота психологів у ЗОШ виявила прошарок учнів, схильних до протиправної поведінки. Використовуючи методи диференціальної психології, при акценті на індивідуально-психологічні особливості підлітків, їх відмінність, дослідження усвідомлення, модифікацію поведінки, як напрям дослідження визначили рушійні сили з проявами протиправної поведінки. Враховуючи проблематику того що поняття особистості, особливо школярів з їх інфантильною психікою, найбільш суперечливе і складне протиправність поведінки пояснювалася в сукупності набутих соціальних явищ. Наші

дослідження, в напрямку психологічної допомоги, були націлені і дали позитивні зміни, в випадках домінування, наявності комплексів неспроможності, виховання в неповних чи проблемних сім'ях. Короткострокова інтегрована терапія в шкільних умовах в напрямку емпатичної комунікації формувала стан переносу з протиправної поведінки на перегляд між особистих відносин з школярами. Психотерапевтична допомога в бесідах, використання психокорекційних вправ, формування і будови самоактуалізації, психологічний вплив, корекція між особистих відносин, емоційної нестійкості, допомогли значно знизити антисоціальні установки, агресивність, жорстокість, підвищити рівень емпатії і особливо в особистих відношеннях зі школярами іншої статі і віку. Психотерапевтичний вплив ефективно домінує у позитивний бік зниження симптомів астено-іпохондричної реакції, тривожності і депресивності. Комплексний корекційний вплив на індивідуальні особистісні особливості, психічний і фізичний стани, змінили, в позитивному напрямку, демонстративність поведінки, відношення до вчителів, рідних, інтерес до навчання у школі, сформували готовність до перегляду своїх поглядів на протиправну поведінку і інтерес до свого самовираження в позитивному плані.

Список використаної літератури:

1. Бедь В. В. Юридична психологія: Навчальний посібник. – К.: «Каравела», Львів: «Новий світ – 2000», «Магнолія плюс» 2003. – 376с.
2. Алексеенкова Е.Г. Личность в условия психической депривации: Учебное пособие. – СПб.: Питер, 2009. – 96 с. (Серия «Учебное пособие»).
3. Д.Ю. Шигашов. Реабилитация детей и подростков, пострадавших от сексуального насилия – СПб.: Наука и Техника, 2010. – 240 с.
4. Балабанова Л.М. Судебная психология (вопросы определения нормы и отклонений). – Д.: Сталкер, 1998, - 432 с.
5. Когнитивная психология /Р. Солсо. – 6-е изд. – СПб.: Питер, 2011. – 589с. – ил. – (Серия «Мастера психологии»)